

או.

ת ד י ג ת י / ר ה ל

ה ב נ ח ח

ת ר ו י ו י ל מס' 1/29

מיטבתה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ד', ה' באדר ב', ושי"ד - 10.3.54, בשעה 08.30.

ג ב ה ו ז

- חברי הוועדה: ש. פרמיץ - היו"ר
- מ. אונג
- מ. אור
- ח. בוגר
- א. גרמן
- ש. סודי
- א. נלסון
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. רזיאל-נאור

מוזמנים: ד"ר גבידור - סגן מנהל כללי של משרד החינוך
מר לופד - מנהל המחלקה להנחלת הלשון
ולהשכלה לעם, משרד החינוך.

ז ט י כ

- ז. גן-יעקב
- ק. חנה
- י. רונן ברג
- א. רימל

א. הספד הדיון בתקציב החינוך היסודי, התיכון והגבוה.
ב. שמיעת סקירה על פעולות המחלקה להנחלת הלשון והשכלה לעם, במסגרת הדיון בתקציב משרד החינוך.

=====

היו"ר ע פרמיץ:

אני מודעת את הישיבה. נמשיך תחילה בויכוח על התקציב לחינוך יסודי, תיכון וגבוה, ולאחר זאת נלמס' מפי מר לופד על תקולת המחלקה להנחלת הלשון והשכלה לעם.

ר. צברי:

נראה לי, כי כאשר אנו באים לדבר על תקציב החינוך עלינו לבטא בו את הדברים הנחוצים למדינה ואשר מתקידו של משרד החינוך לטוב בהם. אולם, כאשר אני מקיימת בראשית התקציב שהוגשה לנו אני רואה בה את כל הפעולות החשובות שמשרד החינוך מבצע, אבל אינני רואה כאן הדגשה בכיוון ידוע. אני חושבת שגם אנו, בעוד וועדת החינוך והתרבות של הכנסת, וגם משרד החינוך חייבים לעכנן את התקולה החינוכית בארץ ותכנון זה אריך למימוש עם היסוד בתקציב. לדעתי, אחד הדברים החשובים ביותר בשמירת מסורת של משרד החינוך, שצריך להתבטא בו בדיוננו הוא רעמאיב, הוא בימות החינוך היסודי והתרבותי גם על אונתם הילדית שצדיין אינה נכללים ברשת החינוך אקטיביטי שהם בגיל החינוך טובה.

ד. אמרי:

מן הנימוני לדבר על החינוך המשלי ית הניתן לילדים המועדונים שליד בתי-החמר היסודיים. חינוך זה בא להשלים ולחזק את החינוך הניתן בבית-החמר היסודי ונשיבותו רבה. על כן הני רוצה לציין שהתקניב לניתן ללכת הנוסף לשנת הכתמים הבאה תלל אינו הולט את צרכיה. עלינו לזרוש שרשת המועדונים תורחב, אך לא במרכזי הערים ובמושבות הגדולות, שים בלאו הכי קיימת השבחה של הילדים, אלא במרכזי העיר, בשכונות-החמר ובסיכוני עולים.

באן מתקוררת בעיית המורים, אני חושבת שלצדדים המורים אשר הולכים לטובד למספרות המרוחטית יש לעט לא הרט, אלא תוספת על המסכורת הרבילה. ההנדבות היא המטרון החוב ביותר לכל אותן העניות שאין למטרון הצמאיות חוק. אבל עלינו להשלי ית עם העובדה שהאידיאליות אינו כה סמלי בהרצנו כיום כמו לפנינו ויש צורך לחפש דרכים אחרות. מטוד החינוך צריך לפנות למטרות המשליות בדבר ולהקש מהם דיור מתאים עבור המורים שישלחו למספרות המרוחטיות.

היו"ר ש. טרטיץ:

המטרות המבטיחה לתת דיור, אבל גם לאחר זאת אין מורים המסכימים לטובד הנסודות

היורב המרוחטיות.

ד. אמרי:

המטרות צריך לעבוד למחות שלוש שנים האותו הישוב, וי זוחי התקופה המינימלית זה ניתן ליצור דבר מה. לאחר שימיית המורה נת תקופת העבודה של שלוש שנים המרות מרותם יטבל עבודה בעיר או בישוב גדול. זכור לי, כי לפני זמן רב רצו לתקק חוק בדבר עבודת המורים, אבל חוט כנראה אינו יכול למלא את מקודו של יודיאליות. זמן קצד אחרי קוד המדינות, כאשר היה מחסור המור המורים, הוצינו עלמידות מהסמינריות, פטרן אותם מבחינות ומינות ליסודיות נוחטת, אבל המרות זאת הייבום לעבוד תקופה מסוימת בכל מקוד עלינו ישלחו. דבר זה נקשה כאשר שרות המדינות רות ההנדבות והתקרבא. על אחת כמה וכמה יש ללכת בדרך דומה כיום ולמשוך את המורים היסודיים לישובים המרוחטיות על-ידי מתן זכויות מיוחדות. לאחר סיום תקופה זו יש לאפשר למורים אלה לששתלח, מפני שהם אינם יכולים לרשות זאת כאשר נמצאיהם הרטק ממרכזי תרבות.

אני סבורה שתלמידים בסמינריות צריכים לקבל הטלות המשלוחם שכר-הלימוד. (היו"ר ש. טרטיץ: הם משלמים כיום רש 40 ל"י לינה). לג, ידוק לי שמשלמים הרבה יותר. אבל נוסף לזה, יש לקחת בחשבון שהתלמידים זכוקים לכסף לצורך מחייתם וגם בזה יש למזור לזה.

אשר לבעיית ההישארות, אני חושבת שיה בזה הגזמה רבה, מפני שזכור לי שגם המורים הזוכים ביותר הגישה ההישארות ל-10% מהמור התלמידים. (היו"ר ש. טרטיץ: בכיתה א' מגישה ההישארות עד כדי שביעית מהמור התלמידים. בהיותה האחרות אחוז ההישארות נסוך יותר ולכן מתקבל הממוצע של 10%). בכל אופן, אני חושבת שהמורים הזוכים לטבל הדרכה בטשר למניעת ההישארות. בהנחיות זו אני רואה להפריק על כך שאין נדונות הדרכה מתקפת למורי כיתות-היסוד. אין להסתפק בזה להמנהל היורב הוא גם מדריך, מפני שבדרך-כלל אמילו מנהל טוב אינו יכול לאוריק במינות הנסוכות. אני חושבת שאפשר לנאל את המטרות והסיכרות הזי לתת הדרכה. כיום תלמידי הסמינריות נשלחים לבתי-ספר סונים, כי לא קיים בית-ספר לדוגמא. המדריך הראשי של הסמינר מדריך יש את המורים וזני חוליקו שמוחח המורים המודרכים על-ידי יכולים מוריקן לרכ, את עבודת ההדרכה המינות הנסוכות. לדעתי, ברכת רבה עשויה לצמרת מזה וכדאי שמטרד החינוך יתן את ימנו על כך.

לינה עוד תפלה, שעליה דיבר הור סר שריד, והיא בעיית המור התלמידים המטרון בכיתות-היסוד. לא כל הילדים מסוגלים ללמוד באותה הדרך הנהוגה כיום בבתי-החמר שלנו. יש להנתיח חכנית ליסודיות מיוחדת למוג מחוייט של ילדים יצינים מחוגלים ללכת ציד צור אקר עם חכיותה הולה, הם מתחילים לגר ובמורו של דבר נמצאיהם שנה נוספת באותה הכיתה.

א.ר.

ד. צברי:

יש צורך להפיק כיתות הורגניות, להעביר את הילדים לפי כושר עלימנותם ולהתחייב להם דרך לימוד לפי יכולותם.

כאשר נמדתי קודם שאנו צריכים לראות

מה הם מרכיבי המדינה ולפי זה לתכנן את תוכנית העבודה בלשון החינוך התכונתה גם לחינוך חיצוני, חיבון-מקצועי וחילוני. מתריעים שבתי-הספר והמקצועיים והתקליפיים יש מסומת פנויים. אני חושבת שבוזה אלה גיחיהחמור היסודי, אלא היסודי ואשמה האווירה הקיימת היום במדינה. יחזקו להגיש הזמן לשינוי סרכים יסודי ולתנועה איכותית למען שיבה לעבודה-כפיים. בתי-הספר היסודיים אינם מחנכים את הילדים לעבודה כפיית. גורם החייסך הממלכתי נאמר שהחינוך הממלכתי צריך לחנך גם לעבודה, אבל למעשה ממחמכת הוראת החלוצות ב-2 שעות בשבוע והוא הדין בקשר להוראת החלוצות. דבר זה יש לשנות. בתי-הספר היסודי צריך לנסוע בילד את החנטימנט והאחרגל לעבודה, כדי שאחר סיום בתי-הספר ימנה באופן מבטי לביט-הספר החקלאי או המקצועי. יש לשנות רביזיה בתוכנית הלימודים ולהפדיש חלק גדול יותר משעות הלימודים לעבודה. הלימוד בתי-הספר היום הוא יותר מדי מילולי ודבריו רבים ויש להפדיש ללמדו באופן מוחשי נלמדים האורה מילולית. יתכן שיש שילוב להגזים במידה מסוימת על-מנת לפקוד את הנחיה למילוליות.

המדינה זקוקה גם לבוגרי בתי-הספר החינוכיים האקדמטיים. על כן אני חושבת שיש להרחיב במתן סמינדריות. כמו כן, יש לדרוש שיזנהג בתי-הספר התיכוניים שבר לימוד מודרג. אין כל סיבה שגם בני המשפחות יאלמו רק 300 ל"י שבר-לימוד. הם יכולים לשלם יותר ועל-יסוד זה אפשר יהיה לדרוש שבתי-הספר החינוכיים יפסדו כמה מבני שנייה מחשלות שבר-לימוד. לדעתי, יש לנקוט באמצעים תחיקתיים לשם הסדר הדבר כבר בזמן הקרוב.

אשר לבתי-הספר הגבוהים, נראה לי שחוק השנותיים הרובות לא נוכל להקדיש להם מאמציקינו החמריים. היל אנו חייבים להקדיש לבתי-הספר החינוכיים, מקצועיים ותקליפיים ולהרחיבת רשת המוקדונים שליד בתי-הספר היסודיים.

מר שפד:

המחלקה להנחלת הלשון חלהשכלה מוקלת בשתי דרכים: א) על-ידי הטעולה המוחזקת; ב) על-ידי הטעולה הנחמכת. בעבר רוב הטעולות שגוצטו היו מוחזקות על-ידי המשורר, נחמרות, בהתאם למדיניות מליד החינוך, השואף להפקיל את הרשיות המקומיות ואת הארגונים הצירוריים במבצע הנחלת הלשון. השכלה ותרבות לעת, הן מטעמית עקרוניים והן מטעמית תקציביים. היום המחלקה שלנו משתתפת במעולה הנחלת הלשון על-ידי מתן טעמית ובאמצעות טיקות אדמיניסטרטיבי ומדאגוגי. בעיקר עוסקות בהנחלת הלשון הרשיות המקומיות והאזוריות, ובטידה מסוימת גם הארגונים הצירוריים.

הנחלת הלשון מבוצעת בדרכים שונות: באולמן, שבו ניתנות 30 שעה בשבוע; באולמן העממי שבו מספר שעות והוראה מגיע ל-16; באולפנית בה לומדים 8 שעות בשבוע ובאולפנית העממית, בה לומדים כ-4 שעות בשבוע.

היקפו של האולמן החגור, בו לומדים 30 שעות לשבוע, ירד בזמן האחרון מאוד ששעה להוציא מהמייק אנשים שכבר נקלמו בו ולהושיבם על מסל הלימודים. לעומת זאת החפתה בזמן האחרון האולמן העממי, האכמארני, שבו לומדים 16 שעות בשבוע.

מלבד הטעולות להנחלת הלשון אנו מטעמית גם הטעולות הרבות המרוכזות סביב הכיתות לומדי עברית, מווח מגמה ללכד את הכיתה לטוב לומדים מאוחד. כמו כן, אנו מקיימים 100 חוגי לימוד במקצועות שונים, בעיקר ללימודי היהדות, מומכיים לטבת וגם נוחתים סידוד לזרגונים הפועלים במושבי עולים, כגון עננות מושבים אל ההסדרות, המועל המזרחי, והאג"י. הטעולות אלו מבוצעות בטיקותנו ובחדרכתנו.

או

מר שקד:

אנו מיקר מאמצינו אנו מלקיטת בייצובה
על הליחה.

י. מרגריה ובינו חוששים במני הלימודים וכן יש להם דאגות לטיוח משיחתם
המפרידות ללימודיהם. אנו חייבים להלחם בכל העיכובים והמגבלות
והמניעות כדי להשיב את החשיבות על מפסל הלימודים ולאחר זאת
עלינו לקשות את כל המאמצים הדרושים כדי להחזיק אותם שם. בשנת הלימודים
הנורחיים החזנו בהמה אמצעים כדי להשיג זאת. ראשית, ניסינו לאקוה כיתות
הורים ליד בתי-הספר היסודיים. היותו אלו קשורות קשר ארגוני עם הנהלת
בית-הספר וזאת המורית, ומגמתנו היא שהנהלה והמורים ישנו באחריות
ארגונית וחדאגוגית להן. אנו גם מנסים לשלב בתכנית הלימודים של ההורים
אלמנטים מתכנית של בית-הספר היסודי, עניני הורי והיגיינה
טייזות ורוחניות. אנו חושבים שיש קויד לפעולה מסוג זה. עד שנת נוסדו
40 כיתות כאלה במרכזי הסולים ואנו חבורים, כי אהי גם דרך להפניכת
בית-הספר למרכז הנהלת הלשון והשכלה להורים. זהו שלב יותר גבוה לא רק
בטווחנו, כי גם בטווח בית-הספר.

הדרך השנייה, המגבירה את זיקת הלומד לכיתה,
היא שלוב מקצועות של לימודי-יסוד במסגרת הנהלת הלשון. הדרך כולל רוב
הלומדים זקוקים אף להשכלה נוספת ואנו מקניט להם גם זאת. אנו מקווים
שהקויד הלשון-רעון, כאשר נצליח להפנות לאזרחי הארץ את הלשון העברית,
חובל המחלקה ליבור לפעולה של הקניית השכלה גם לחלק הוותיק של האוכלוסיה.

הדרך השלישית בה הלכנו כדי לאגביר את יציבות
הכיתה היא חדגשת אופיה החברתי. כפי שכבר ציינתי, מרכזים את המעולות
החברותיות מביב לכיתה. אנו בוחרים בוועד ובראש הכיתה ומשדלים בוועד
זה יהיה אחראי לעדיכת המיבות, לגביית שכר-הלימוד ולביקור בבתי תלמידים
הנסדרים מהלימודים מאיזה סיבה לאי. אנו עושים את כל המאמצים כדי שהכיתה
תענה על צרכי החברתיים של הלומד הממוצע והמחנך את בקיית הדידותו -
שהיא בקייה חריפה מאד - פתרון חלקי לכל המחנות.

נוסף לכל אלה הקמנו גם את האולפן הנודד
המורכב מ-8 מורים ומורות. האולפן נוסע פישוב עולים אחד לפסנהו וסוהה בכל
מקום וקופה של 7 שבועות. בשבוע הראשון להיוחח במקום החדש מארגניט המורים
את הכיתות ובמשך 6 שבועות מלמדים. לאחר זאת יוצאים לשובק חוששה ושוב
עוברים לישוב חדש.

האולפן הנודד עבד בתחילה במעברת דוד וזכה
שנ לאצלחה. מחוך 4,000 איש הגרית במעברת נרשמו ללימודים 700 איש
והאופן קבוע למדו 350 = 300 איש. גם בקריית-שמונה הצליח האולפן למשוך
150 לומדים.

בבית-שמש הצליח האולפן לחוות, מפני שהגיע
לשנ הקונות הגשמים וקשה היה לארגן כיתות; נוסף לכך רוב האוכלוסיה במקום
היונה באותו הזמן מתוסרת עבודה. לכן ישנה בבית-שמש רק 100 לומדים
קבועים, מלבד חוגי משפחה. חוגים אלה נוצרו על-ידי זה שפמורות
עברו מהיט לבית ונימו לארגן כיתות של אמהות, הן צירמו כמה שכנות להיחה
אחת ולימדו אותן. לפעולה זו מוסימות בעיקר המורות, מפני שאח המורים
חוששים ש להכניח הביחה. בבית-שמש פיימות 7 קבוצות של חוגי משפחה.

מתקנתנו לפעולה גם באמצעות הודיו. לדעתנו,
מדיניותו של "קול-ישראל", המגיש לפעולה חומר בשפה הלועזית, דורש רביזיה.
כיום ישנו במדינה חוג של צורחים היודעים עברית פלושה מלבד וסוג זה הוא
נפוץ לא במקום. מאז קונקמהדינה עברו את הכיתות להנהלת הלשון
כ-110,000 איש, מהם 10,000 איש האולפניים ו-100,000 האולפניים הקטמיים.
כל הודש רשומים אצלנו כ-20,000 = 17,000 איש, אך אה נביא בחשבון
שהביקור אינו מדיר - אה כי כיום הוא הרבה יותר מדיר מאשר היה קטמ
ו-80% = 70% מהנרשמים גם מבקרים בשיקורים - אמשר לומר שכל הודש מהברים
בשיקורים להנהלת הלשון כ-15,000 איש. כל שנה ישנה שני מהזורים
יוצא, שבמשך שנה עוברים את האולפניים כ-30,000 איש. ומשך 6 שנות קיות
המדינה - הערך 150,000 איש, של-100,000 מהם הקנינו את יסודות הלשון העברית.

ועדת התינוך והחרבות,
10.3.54

מר שקד:

לציבור זה יש למסך תכניות לא בלשון לועזית, אלא בעברית קלה ובקצב איטי, בהסברה נוחתת בלשון לועזית. "קול-ישראל" נענה לנו במידה ידועה, וקיימים עתה שיעורי עברית במסגרת השידורים לעולה בשמה הצרפתי, במסגרת לימודית ובאידיש.

כן קומדיית לפתוח שידור חדשות בעברית, בקצב איטי ובעברית קלה. המחלקה שלנו נתנה את העזרה שתקרוך את החדשות במסגרת של 2,000 מילות-ימוד. אנו חושבים ש"קול-ישראל" צריך לראות כחטקידו את התינוך אותו הציבור שרכש לו את ראשית ימדות הלשון, ולהגיש לו תכניות המתאימות לידיעותיו בלשון העברית.

נוסף לכל עלה אנו מבטיח עתה לפתח את דרך הלימוד הכתוב והתקשורנו לשם זה עם זמכונן להשכלה בכתב. האולמון ללימוד עברית בכתב יתחיל לעול בשנת הכספים הבאה ובשלב הראשון יקיימ שיעורים למתקדמים בלבד. ללימוד בכתב ישולב גם המגע האישי, היינו, כל תלמיד באולמון לעברית בכתב יש בך לקבוצת לומדים שמדי העם במעט תימגש עם מדריך כדי לקבל הדרכה בעל-פה. בשלב הראשון, במסגרת התקציב הנתון לנו, אנו מקווים להקיף כ-500 - 400 לומדים.

אשר למחלקה התקציב, ברור שאנשי המחלקה היו רואים כי תינתן להם האפשרות לעולה רחבה יותר. אני יודע שישנם צרכים אמריים הדורשים כספים רבים מאוד, אבל אנו מבקשים שלא נורט הדעת גם מהתינוך למבוגרים. אנו מבטיח עתה לייקל את שיטת העבודה ולהרחיב את מסגרת העולותינו, ונדמה לי שמאמצים אלה ראויים לסיוע.

א. רזיאל-נאור:
שמחתי מאוד לשמוע את דברי מר שקד על "קול-ישראל", ממני יגב אנו מייחסת חשיבות מרובה לזה. גרינובי לשאול האם מספר השעות ש"קול-ישראל" מקציב לשיעורי העברית הוא מספיק וחולס את הצרכים? האם השיעורים המסודרים ברדיו נערכים בשיחוף פעולה עם המחלקה להנחלת הלשון והאם הם מקיטים את אותן 2,000 מילות-הימוד? האם לשיעורים אלה בנויים בצורה המתאימה והיעילה ביותר, האם המחלקה מתוך נשיונה יכולה להיורוכח? האם לפי דעת מר שקד הגיע הזמן להחמיק למלומים את השידורים בלועזית? האם המחלקה להנחלת הלשון ינו איזה שהוא קשר עם הסטונות בלועזית? האם לא הגיע הזמן לצנות את כל הגישה לעטונות זו ולאסכה לעטונות עברית, או לפחות להחנות את קיומה בזה המחלקה חייבת היא להוסיק בעברית? האם המחלקה להנחלת הלשון נותנת הדרכה לאותם עטונים לועזיים הכוללים גם שיעורי עברית כדי ששיעורים אלו יביאו באמת תועלת לקוראיהם?

י. תמילנסקי:
בדברי ההפטר לתקציב מוסיק מספר הכיתות לעברית, אך לא נאמר מה גודל הכיתה. הייתי רוצה לדעת מהו מספר התלמידים המינימלי בכיתה. כן הייתי רוצה לדעת מתי חייב המורה להודיע שמספר התלמידים בכיתה ירד עד למספר כזה שיש צורך לבחלה או לצרפה לכיתה. אחרת; או האם מקיימים את הכיתה עד גמר הקורס רק מליבה זו שנכתחה ולמרות העובדה שמספר המבקרים בה הוא קטן מאוד? אינו אפשרות של טיקוח קיימת בקשר לזה?
האם חבר המורים בשיעורי עברית מורכב מטורים המלמדים בבתי-ספר יסודיים וטמקצועים בכך?
מה נדרש מאנשים הלומדים בקורסים לעברית?
האם אדם שלמד בקורס במשך 5 חדשים יכול ליבור אחר-כך לקורס גבוה יותר?
אשר לפעולות הרבות ואמנות המבוצעות באמצעות הרטורים המקומיות והאזוריות והנחמכות על-ידי המחלקה להנחלת הלשון, הייתי רוצה לדעת מי קובע את פעולות הגורמים הללו ומי מבקר אותם.

א. רזיאל-נאור: מהו קנה-המידה למחן תמיכה?

או.

ש. כפריה:

אני רוצה לציין, כי הלה התקדמות ניכרת במעולות
המחלקה, אבל יחד עם זאת בראוני לשמוע מהי
הדרישה המינימלית לחקציב, כי בלי כסף אי-אפשר לבצע שום מעולה. אני
רוצה שיתברר המסקנה הנוקטת בחצי וגם במעיק הפעולות הלה המהמה
ניכרת, במידה אשר ניקח בחשבון את ההתייחסות. כיצד אפשר להסביר המהמה
זו? חקציב של "יד ושם" גדל בהרבה והוא מגיע ל-66,000 ל"י. זהו מסעל
חשוב מאד, אבל אין להמכין עם זה שהגדלת החקציב למסעל זה תהיה על-חשבון
חקציבה של המחלקה להנחלת הלשון.

ה. בוגר:

אפשר לשנין את הלומדים על-ידי כך שילמדו אותם
דברים הקרובים להם. יגידו להם את שרות כלי-העבודה
בהם הם משתמשים וילמדו אותם היסטוריה של מקום מגוריהם. כך יש ללמד את
האנשים כיצד לעבוד את הקרקע אשר מביב לבתיהם. אני חושב שיש להשתמש
בבוגרי האולפנים בתור מדריכים במקום מגוריהם, כי הם עשויים לחדור בין
האנשים יותר טוב מאשר המנגנון של משרד החינוך.

ו. צברי:

הוצא הקטן קטון מיוחד למבוגרים, אבל הוצאתו
נמסקה. האם מרגישים קשה אורך הקטון כזה?
הנחלת הלשון נעשית גם באמצעות הרדיו, ובראוי לדעת מה דינן של נסודות
החייבות שבהן אין סקלסי רדיו ולפתוח את לא חסמל? כיצד רוצים להשתמש
ב-10,000 ל"י המוקצבים לפעולות אחרות בקשר לחוק הנחלת הלשון?
הייתה קשה חכמית של מר אבן-שושן לנתן תפודות-גמר
למטיימי האולפנים, כדי לעודד את האנשים ללימוד השפה וכדי להקנות יכויות
מחיימות לבקלי החפודות. האם חושבים להוציא למסעל חכמית זו?
ב-35 ישובים קיימות ספריות. כיצד גברו מבין
כל הישובים הקיימים דווקא 55 הלא ולא אחריהם? האם נכרתה במיית המסרנית?
כי ימסתי לישנם ספרים אבל אין מי שימסל בהם.
כיצד גברו באותם 20 ישובים בהם יוקמו בתי-חברות?
האם מתכוונים להמשיך בפעולה של האולפנים

הנודדית?

האם החקציב שניתן לחינוך החזותי = 2,500 ל"י =
הוצא מספיק, בהתחשב בעובדה שאין לימוד זה מתאים במיוחד לסולנים החדשים?

ז. בלסון:

אני חשבו מאד שההצעה שהצעת לפני שנה בדבר הקמת
רדיו ביינות נחבלה והוצאה לפועל. הן הצעת
ביתם לנשירה, שהמפקחים המדאגוגיים יפקחו גם על זה.
לפני שנה נובלרנו שהוקם מוסד למטיילי הלשון
הקבירים. האם מוסד זה קיים עדיין?
לפני שנה הצעת הצעה שאני מציטה שנה מחדש, והיא =
הקמת חוגים של 30 = 20 עתירים מיוצאי ארצות המזרח, כדי להקנות להם
השכלה במסגרת החוגים וליצור בהם את האמביציה שיוכלו אחר-כך להיות
מדריכים וממייצי חרבות בין אנשים אחרים מארצות מוצאת. אני מאיק להחיות
לעשות נסיון בכיוון זה. בחימה המהלתי כבר לארגן חוגים כאלה ואני חושב
שגבר זה אפשר לארגן בספרות רבים.

מ. אונא:

מדוע התכנסות מספר-הלימוד יורד בהרבה לעומת
השנה הפודמת?
בתקציב להקמת ספריות סופיעה יורה של ישובים
שאינם ישובים חדשים דווקא. מה מסומט כאן ומדוע צריכים להקים בהם ספריות
על-חשבון תקציב זה?

היו"ר ש. פרמיץ:

כל אחד מאתנו העומד על הקובצה שמחקציב של
30 מיליון לירות הוקצב להנחלת הלשון פכום של
527,000 ל"י בלבד, מתקוררות בלבד לעלות שונות. אינני אומרת דברים אלה
מתוך קנאה או מינה, אני רק קובעת עובדה שאותה הממשלה שקבעה רכום זה
הקציבה גם מהתקציב הקטן של משרד הדתות = 2 מיליון לירות = את החכום
של 700,000 ל"י למעולות חרבות הדומות מאד לאותן מעולות חרבות הכלולות
בתקציב משרד החינוך, שבו גם מוקצבים 139,000 ל"י נוספים לפעולות המדור
החורני. האם המציאות גרמה לאיפה ואיפה זו? האם פעולות המחלקה להנחלת
הלשון הצטמצמו עד כדי כך שהתקציב שהוקצב לה עונה על דרישותיה?

או.

היו"ר מ. פרסיץ:

למעתי, שהיתה חכמה להטיל על הטכנים
ל בתי-הספר היסודיים את התיקון על טפילי
המחלקה להנחלת הליון. אם תכנית זו לא יצאה לפועל, כיצד מבוצע התיקון
על טפילים אלה?

כאשר אני עוברת על רשימת הפעולות, ההענקות
והשתתפויות הניתנות מתוך תקציב של 297,760 ל"י, מתעוררת בלבי השאלה
האם בכלל קיים אצלנו סולם עדיפויות.

אשר לתקציב לפעולות תרבות בין היהדות הדתית
שכלול בתקציב סדר הדתות, עלי לומר שאם ישנה הבנה ביחס לצרכיה של
היהדות הדתית צריכה להיות הבנה כזאת גם ביחס ליהדות הא-דתית.

כשאני רואה את השוני הרב בין הטעופים הטובים
הטופיעים בתקציב תרבות, אטנות והשכלה לעם, איני יכולה לעבור על זה
בתיקה. קיימת במדינה אקדמיה ללשון העברית, היא אחד המוסדות החשובים
בחיינו התרבותיים ובשטח הנחלת הלשון בפרט. לאחר התקבל חוק האקדמיה
ללשון העברית ולאחר ההתיקרות הגדולה הוקצבו 14,250 ל"י בלבד להשתתפות
בתקציב האקדמיה. לעומת זאת, עלה תקציב "יד ושם" 5,000 אשתקד
ל-71,250 ל"י השנה. איש לא יתוודע בי לאני מתייחסת בזלזול לצורך
להציב יד ושם לקרבנות הנאציזם, אבל אין אנו יכולים להקים טצבות בזמן
יש טכנה כי גחלת ישראל תיכבה.

מדי שנה בשנה אני חוזרת ומדברת על כך
שאסור לנו להוציא כסף על פעולות שאפשר לעשותן באמצעות היזמה הפרטית.
בתקציב לפעולות תרבות מוקצבים בין היתר 10,000 ל"י להוצאת חוברות
מנוקדות. האם יש באמת צורך שמשרד החינוך יוציא כסף על זה בעוד שמפעלים
פרטיים היו מוכנים להכין את החוברות?

כן מופיע בתקציב זה סכום של 5,000 המוקדש
לתמיכה בעתון "אומר". אני מתנגדת לזה שמתון מפלגתי-טעמי יקבל תמיכה
מתקציב משרד החינוך.

אני רוצה לציין, שמר שקד הרגיע אותנו
בפידת-סה, כי מדבריו ניתן לראות שלא הלכו השנה באותה השגרה שעלתה
לכדינה הרבה מאד כסף מבלי שהביאה תועלת איזו שהיא. אך יחד עם זאת
הייתי רוצה לשמוע בבירור אם הפעולות שנעשות באמת קולעות לסדרה.
לפני שנה דיברתי בתהטרות רבה על בעיית הספריות והספרנים, כי מתעורר
רושם שמוציאים כסף על ספרים רק כדי לקיים במשרד החינוך את סדור
הספריות. הייתי מבקשת לדעת אם אין בטעפילי תקציב רבים ביזבוז כסף
הנובע רק מתוך זה שאין רוצים לבצע צימצומים וחילופי-גברא.

ד. נצר:

הייתי רוצה לדעת באיזו מידה נהנים העולים
החדשים מהשי ורים ב"קול-ישראל". אשר לשידורים
בשפות לועזיות, אינני יודעת אם הגיע כבר הזמן לבטלם.

האם יש באולפן תכנית לימודים קבועה, והאם
אדם שטיים את לימודיו באולפן, מקבל תעודת-גמר? אם לא - האם אין נציגי
משרד החינוך סבורים שמתן תעודות-גמר היה מהווה כוח-המשיכה כדי ללמוד
באולפן? מה הן שעות הלימודים באולפן? מהו שכר-הלימוד הטמוצע?

אשר לפעולות תרבות ואטנות במעברות, בישובי
עולים ובהשתתפות עם הרשויות הטקוטיות - כיצד הן מבוצעות? האם קיים
איזה הטכם עם אמנים המציגים תפורת משלום נסוך יותר מהרגיל, כי אם לא -
התקציב הניתן לפעולות אטנות לא יספיק לביצוע פעולות בהיקף טטביע-ראון.
כיצד נקלטה פעולת התל"ם?

באם אפשר היה לשתף גוטיים ציבוריים בפעולות
תרבות וטטיות בין העולים על-ידי מתן סכומי כסף לא גדולים שהיו משטטים
לעיווד להם?

לדברי היושבת-ראש, אני רוצה לציין שאינני
רואה בעין רעה את התמיכה ב"אומר". זה איננו עתון מפלגתי, כי אם עתון
פועלי. אם היו קיימים עתונים מנוקדים אחרים, היו גם הם בוודאי נתמכים
על-ידי משרד החינוך. הייתי רק רוצה לדעת מה מספר קוראיו של עתון זה.

או.

ג. ברמן:

לצערתי איני יכול להסכים עם היושבת-ראש בקשר לתקציב "יד ושם". זהו ספועל לאומי חשוב ביותר והסכום של 70,000 ל"י הוא צנוע מאוד. אני מציע להגדיל את תקציב "יד ושם" ולהעמידו על 100,000 ל"י, מפני כי גם סכום זה הוא צנוע בהשוואה לחשיבות הספועל.

בהזדמנות זו ברצוני לשאול את בניגני משרד החינוך האם הושלם כבר הרכבה של מועצת "יד ושם". בעת הדיון בחוק "יד ושם" בפלימת הכנסת הדגשנו שאנו רואים את "יד ושם" כמסוד כל-לאומי. גולם הרכב המועצה, כפי שהוצע, הוא חד-צדדי. הייתי מבקש לשפוע על כך. הייתי מבקש לדעת מה הן פעולות תרבות למיעוטים, כי עד עתה לא שמעתי על שום פעולות טטשיות בנידון. אני מביע בזה את טורת-רוחי מהקטנה שחלה בסעיף תקציבי זה לעומת השנה הקודמת.

ג. רזיאל-נאור:

בדברי הסבר לסעיף "פעולות תרבות בנקודות התישבות של עולים" ספורטות תנועות שונות שהישובים המשתייכים להן מקבלים כסף לשם ביצוע פעולות תרבות. האם ישוברים שאינם משתייכים לאחת התנועות הנזכרות בדברי ההסבר ספטידים על-ידי זה את האפשרות להינות ספעולות תרבות בסדינה? בניינו צורה פועל התל"ם, איזה תכניות הוא מביש, ומה הן תוצאות עבודתו?

ס. אונג:

אני רוצה להשיב ליושבת-הראש, שתקציב פעולות תרבות בסטגות משרד הדתות אינו מביע לסכום של 700,000 ל"י, אלא לפחות מזה.

היו"ר ש. פרטיץ:

אני רוצה לתקן את מה שאמרתי קודם. תקציב פעולות תרבות בסטגות משרד הדתות מביע ל-420,000 ל"י מתוך תקציב של 2,000,000 ל"י, לעומת הסכום של 1,091,130 ל"י - הכולל תקציב לפעולות מדע, תרבות ואמנות, להנחלת הלשון והשכלה לעם, לתרבות תורנית ולהכשרה גופנית - מתוך תקציב של 30,000,000 ל"י.

מר שמד:

נשאלה כאן שאלה אם השידורים ב"קול-ישראל" הולטים את הצורך בשטח זה. עלי לוטר שטכשיר זה היה יכול להיות מנוצל הרבה יותר לו ראה "קול-ישראל" כתפקידו את דבר הנחלת הלשון. הוא היה יכול לכוון את התכניות לסוגי טאזינים שונים, בהתאם לגילם, ארצות-מוצאם וכו'. אילו היה הדבר בידי, הייתי טקים משרד מיוחד לצרכי הנחלת הלשון וקליטת העליה בסדינה.

השיעורים המסודרים ב"קול-ישראל" הם בהתאמה מלאה מתנו ולא זו בלבד, אלא טורה מהסחלקה שלנו עורך אתם.

לשידורים טטעם הסחלקה יש הדים בקרב החיבור, אבל קשה לוטר מהו היקף הטאזינים.

אשר להפסקת השידורים בלועזית, עלי לוטר שהייתי ממליץ על כך בכל לבי, כי הליברליות בשטח זה, 6 שנים אחר קום הסדינה, היא, לדעתי, מוגזמת. אילו היינו מונעים מהעולה שידורים בלשוננו-אילו היינו טאלצים אותו, לטובתו, ללמוד עברית.

אשר לאולפן ללימוד עברית בכתב, אנו מטתתפים כאן ב-40% משכר הטורים, היינו, סדריכים בעל-פה, וכותבים. 60% הנותרים של שכר הטורים וכן כל ההוצאות האחרות יכוסו משכר הלימוד, שגבהו יהיה 10 ל"י לשנה, ומהשתתפות של הסכון להשכלה בכתב.

אשר לעתונות הלועזית, ברי ד"ר אבידור בוודאי ימסור אינפורטציה על ענין זה. אני רק יוכל לוטר, שלדעתי יש טקום לפעולה תחיקתית בשטח זה וכאשר דיברתי על כך עם בא-נוח העתונות טוכם שאגיש הצעה בכתב. תכן ההצעה הוא שהעתונים הלועזיים יתנו חדשות בעברית קלה, לטעשה אותן החדשות שישודרו ב"קול-ישראל". כן יינתן עידוד

טר שקד:

לחוגי קריאה בעברית במקומות העבודה על-ידי מתן עתונים חיינם או בהנחה. כיום גברו מקיימים שור עברי בעתונות הלועזית ועל-ידי זה נותנים לאותם העתונים מעין הכשר, אן אינני חושב שאנו יכולים להיות עקביים יותר מזה. בתל-אביב ובירושלים קיימים מועדונים של הסוד העברי, הרעיון של שיעורים בכתב בעתונות הלועזית הוא אחד התכניות של טבאע הנחלת הלשון.

נשאלתי כאן על מספר תלמידים בכל כיתה. יש לנו תקן מיוחד, שנקבע בחוזר מטעם המנהל הכללי של משרד החינוך: "כיתה אולפן, כיתה אולפן עממי או אולפנית נפתחת ב-20 לומד ובאולפנית עממית - ב-15 לומד. בסוסד-לימוד בן 3 כיתות ומעלה יחודג מספר הלומדים לפי המסוצע.

פחת מספר הלומדים באחת הכיתות והוא מועט מ-15 - ואין למזגה בכיתה אחת - מעמידים את מספר שעותיה על מספר השעות בסוג הכיתה הנסון סמנה ובאולפנית עממית - על שתי שעות בשבוע. ירד מספר הלומדים באחת הכיתות לסטה מ-10 - יש לסגרה. גם אפשרי הדבר, יש לצרף כיתות מעוטות-לומדים ולקיים כיתה בלתי-סודרגת."

תקנות לה אינן נשטרות באופן מוחלט מאחר ילפעמים חבל מאד לסגור כיתה מעוטת-לומדים בישוב קטן או להפכה לכיתה בלתי-סודרגת, כי זוהי ההזדמנות היחידה לבני-המקום לרכוש ידיעה בשפה העברית והשכלה יסודית בכלל. לכן, גם אם ירד מספר הלומדים בכיתה אנו שוקלים כל מקרה ומקרה ורק לאחר זאת מחליטים אם יש לסגרה.

אשר למספר הלומדים, הגיע מספרם בחודש פברואר ל-15,334 לומד בכל הרשת המוחזקת והנתמכת, על כל סוגי הכיתות, ב-242 ישובים. מספר הכיתות הגיע ל-933 ולמדו בהן 5,555 שעות בשבוע. ההוראה ניתנה על-ידי 644 מורים, מהם 60 במסרה שלמה או בשני שליט של מסרה לפחות. יש לנו כ-100 מורים המלמדים אצלנו רק 12 שעות בשבוע ועליהם למעשה נשענת עבודתנו, כי אלה מורים המלמדים בבוקר בתי-הספר היסודיים. לא כל המורים הם מוסמכים, אבל אפשר לומר, לאחר הפיסורים שבוצעו, שכל אלה שנסארו ראויים לתפקידם.

נשמעה כאן דעה על הדטרפורמזיה הגדולה שבין מספר הנרשמים לבין מספר המבקרים למעשה. אני רוצה לומר, כי זוהי הגזמה מטרייטת. אמנם ישנה נשירה וקיימות כיתות לא מלאות, בעיקר בישובים הרחוקים, אבל באופן מסוצע אחוז המבקרים הוא גבוה. כן ישנו סדר בפתיחת וסגירת כיתות. הרשויות המקומיות והארגונים האיבוריים

המקיימים כיתות להנחלת הלשון מבישים כל חודש לבא-כוח משרד החינוך דין-וחשבון על מספר הכיתות הקיימות באותו החודש ועל ביקורי הלומדים. במידה שלא נתקיים שיעור סנכים את שכרו כמשכורת הסורה בחודש הבא. עם התקבל מורה חדש חייבים להגיש-מאלון אישי ותעודות על השכלתו וויחוקו. התכנית להקמת כיתות הורים ליד בתי-הספר היסודיים לא בוצעה עדיין, כי בתי-הספר סרודים ערד בארגון החינוך המסלכתי. גם הפיקוח הוא מועט לפי שעה. יחד אתי ישנם שלושה מפקחים ושמונה מורים רכזים. בחיפה, לפשל, מקיימת העיריה פיקוח הדוק מאד. אין לומר שהפיקוח הוא משיביע-רצון, אבל במסגרת התקציב שניתן לנו אנו מנסים לייעל אותו עד כמה שאפשר.

הקטנו מסינר ארצי להשתלמות מורים למבוגרים, ומסינר זה הוא בשיתוף-פעולה עם בית-הספר לחינוך שליד האוניברסיטה.

שפחת

מאחר מספר האולפנים בתי-הלומדים הרבה שעות בשבוע ולעומת זאת הולך וגדל מספר האולפניות, אין לנו אפשרות להחזיק מורים רבים במשרות שלמות. מסיבה זו הולך ופוחת מספר המורים שרואים את יעודם בלימוד מבוגרים. אנו משתדלים עתה לענין בחינוך מבוגרים את מודי בתי-הספר היסודיים כדי שילמדו גם את ההורים כהמשך לחינוך הילדים בבוקר.

מר נקד:

נשאלתי על-ידי מר כמילנסקי על חכניות לימוד. אנחנו פועלים לפי חכניות לימודים שלנו המחולקת לארבעה שלבים. מסיימי השלבים מקבלים אינורים ומסיימי 4 השלבים מקבלים תעודות גמר. אותה חכנית, כמעט עליה מפי מר אבן-ג'ונן אנתקד מבוצעת. ישנן גם אפשרויות מסוימות של התחלמות. אנחנו רואים את חטקידנו בשלב היסודי. היינו, הנחלת הלסון לארבעה שלבים. אני יכול לחזור ולומר מה הן מטרותיו של כל שלב ושלב, אך דבריו אלה נאמרו כבר. (היו"ר נ. טרטיץ: קיבלנו אותם בכחב). אתרי זה יכול הלומד להשתלט במסגרת המכון להחלמות, הפועל מטעם המדור להחלמות וכן בחוגי-לימוד הנערכים על-ידינו.

מה הן הפעולות שלנו בעניני תרבות ואמנות וכו'? כבר אמרתי הפעולותנו כרובה, או רובה ככולה כיום אנה מוחזקת; אלא נתמכת. גם בענין זה של פעולות תרבות ואמנות וחוגי האמנות, איננו אלא תומכים. בכוחה של התמיכה הכספית אנחנו מנסים וגם מצליחים, במידה לא מעטה, לכוון את הפעולות ולטקח על יעילותן מבחינה אדמיניסטרטיבית ומקצועית.

כיצד נעשה הדבר הזה? יש לנו לטכת

אמנים ומרצים בתל-אביב, שהנהלת מר רוזן - אחד העובדים של משרד החינוך, והאיים הזה מתווך בין ר ויות מקוננות לבין אמנים ומרצים. הוא יועץ לרשויות מקומיות ולארגונים ציבוריים הצרכים לדבר, בעניני סדרות של נוסאים ורפרטואר. (א. רזיאל-נאור: מהי הכוונה לתפקיד זה?) אדם זה עובד הרבה שנים ביטח הזה. הוא אדם מסכיל ועובד מן הימים הראיונים של מחלקת התרבות בענין זה.

המטקחית מבקרים גם-כן מדי פעם בפעם

ואנחנו מקבלים דו"חים כספיים ופעולתיים בענין זה.

פעולות חד בות בנקודות התייבות

של עוליה נעשות באמצעות תנועות המועבים. כפי שאמרתי חלוקת התמיכה היא בהתאם למספר היטובים שבמסגרות הללו. נדמה לי שלפי מספרים אלה 80% לתנועת המועבים של ההתדרות, 12% לתנועת המועבים של הפועל המזרחי, ו-18% לתנועת המועבים של פועלי אגודת ישראל. המדר הוא לפי מספר היטובים. יטובים אחרים באינם נמצאים בתחום זה יכולים לפנות אלינו ויקבלו את המגיע להם, אם אינם מקבלים אותו בדרך המועצות האזוריות ודרך הפעולה הטדירה.

ד"ר בוגר שאל אם אנחנו מנסים לנצל

את ידיעותיהם הקודמות של הלומדים, לנצל את גירסה דינקותה. חכניות הלימודים מוכרחות לפנות לטיטוט הבינוני. אבל ודאי יירטנס טוגיה וניט של לומדים ודרגות ידיעה טונות. המורה צריך, למעשה, להתאים חכנית לימודים לכל כחה, והמורה הטוב עושה את זה בהתאם להרכב הלומדים ולמידה ידיעותיהם. ספרי לימוד מסוימים גם הולכים בדרך זו. למשל, יצא ספר לימוד של מר ולק, המטקח במשרד, שמנסה לנצל את הידיעות של טומרי-מסורת לצורך לימוד העברית. אנחנו טמים לב לענין הזה, כנס מאנחנו טמים לב, במידת האפשר, גם לענין את הלומדים על-ידי מתן המונחים שהט צריכים להט בעבודתם. בדרך-כלל, עבודתנו עומדת על התענינותם של הלומדים. כן אנו מטנים את תשומת-לבם של המורים שיפנו את הלומדים להכרת הטוביה, ותכניות הלימודים בידיעה הארץ ובאזרחות מותאמות לעקרון הזה.

ההצעה בדבר עידוד הגידול בגינה

על-ידי הבית וכו', היא הצעה מעדיין לא נתנסתה. כרגע זה אינני רואה את דרך הביצוע בתנאים הנתונים. ייתכן, כי במסגרת בית-הספר כמרכז תרבות תוכל להנתן תשומת-לב גם לדבר הזה.

על ענין האולטנים אדבר כאמר אדבר

על מבצע הנחלת הליון.

מר יקד :

המורג צורך בעתונות ובעלון כגון "פרוזדור" ו"מסלול"? - נאלה הגב' זכריה. התשובה היא: "אמר" העתון המנוקד, היכה את העתונים המנוקדים האחרים, מאחר שהוא יומי, ואין מרגישים צורך בעתונים מיוחדים שאנחנו נטעה אותם או נקיים אותם. לנו ביקורת על "אמר" מבחינה זו שלעונו קנה מדי. הוא מנוקד, אבל אין לנו הולמת את הצרכים של יודעי-עברית מעטה. אני רוצה להפנות את תומתי-הלב לכך שהקצבה קוצצה במחצית השנה לחצי - וזה העתון המנוקד היחיד. ודאי, אילו קמו עתונים אחרים, היינו תומכים בהם.

אין לנו פתרון לאלת המקלטים. לשעבר חולקו כמה מקלטים. אפשר לזה ענין לדאגתו של "קול ישראל".

ענין ספריות אינו בטיפולנו ובענין זה ידבר ד"ר אבידור.

נאלתי: מדוע דוקא אותם 20 בתי

תרבות? התשובה היא: במקום בתי-תרבות קיימים והוקמו לשעבר על-ידינו. במקומות שקיבלנו מן הרכוש הנטוש בסייט, או במקומות שהיו לשעבר מחנות עולים ונשארו בהם בתי-תרבות. באותם בתי-תרבות אנחנו ממייכים לסמל, אינו בדרך-כלל החזקה יחידה ואם על-ידי תמיכה לרשויות המקומיות. אנחנו מנתלים להעביר אותם לרשות המקומיות ונתמון בהחזקתם.

ענין בתי-התרבות הוא ענין כולל עצמו

במסגרת המפעל הזה של פעולה בנקודות של החייבות עולים. וענינו לא מעט בדרך של ציוד חרדי-קריאה ובתי-תרבות, והם לא נכנסו לרשימה זו. במקום לאין בתיים יצא צורך להקים אותם. זה למעלה מכוחנו ולא תמיד הציבור הוכשר לימור על בתי-תרבות, למור על ספריה ועל העתונים רבו, או על רהיטיו. גם זוהי בעיה. המעולה שלנו בענין זה היא מצומצמת, רחוקה מאד מן הצרכים. אבל אותם בתי-תרבות שאנחנו קוראים בהם, אנו מניחים לסמל.

כיתות ההורים אינן קיימות באופן

יחיד בבתי-תרבות ולא אחרנו ואנחנו מפתחים מרכזים של כיתות הורים במקום לאין דוקא בתי-תרבות. אנחנו רואים את הדברים גם כניחנים להשתלב. ישנה אפשרות להרחיב את האולפן הנווד. ישנה אפשרות להקים 5-10 אולפנים נודדים כאלה. זהו פתרון, כי הוא מאפשר לנו להביא מורים מוכשרים ממקומות מרוחקים, וגם בכוח הקבוצה הגדולה הבאה למקום לעורר תנועה של לימוד ססי. אבל השאלה היא תקציבית, ואנחנו חייבים ודאי במציאות מסוימת.

ענין ההסברה החזותי-ממיעתי נוגע

לפעולות ותרבות ובזה אנחנו מנתלים לענות. התקציב לענין זה מכוון ללוחות של מונחים, לפיתוח סרטונים.

המפקחים הפדגוגיים, כפי שאמרתי,

דואגים גם לפיקוח אדמיניסטרטיבי.

חבר פעילי הלגון בבק חיים לכל חי,

מאחר וביקש להקים ארגון מיוחד ולא נשען על ארגונים קיימים. אולי ניתן גם לחלוח את הדבר בפריחתו של מר יבניאלי, שהוא היה הרוח החיה בענין. ומאחר והמולד הזה התחיל להבנות מן הגג ועדיין לא הגיע אל הספחות - משהרס הגג, נהרס הבנין כולו. גם זוהי סיבה מסוימת. אבל בעיקר, החבר הלך בדרך של הקמת ארגון מיוחד לענין זה, וכנראה ראונו יותר להיען על ארגונים קיימים ולדאוג להפעלתם - ובזה אגע גם בענין מבצע הנחלת הלגון לאדבר עליו עוד מעט.

רעיונו של מר כלפון בדבר הפעלת

הנרים מתוך חוגים אלה לפעילות עצמית, להכחרה עצמית על-מנת למלא תפקידים של הדרכת בחוגים, בחוגי עדתם, בסרבר שלהם, הוא הרעיון להגדלתו אנחנו נואפים וחייבים לראות. אנחנו יואפים להרחיק את חוקי העליה מאסטרופנות רוחנית, להעביר אותם לפעילות תרבותית עצמית.

ח.מ.

אנחנו יוצאים להתאסוף לכך להכשיר חוגים של פעילי-תרבות ושל נותנים לכבי בתחום. דבר זה נעשה במסגרת העבודת הנקודות התיכונות של עולות. זו אחת המגמות של העבודה. דבר זה נעשה בעצם הדבר גם באולפנים. אני רואה בדונן זו תקווה להתעוררות לתנועת תרבות עצמית של ערות וחוגים ממדינה.

למאלה של חבר-הכנסת אונא, מדוע ירד זכר הלימוד - התשובה היא פשוטה: מאחר שאחמד היה חלק העבודה המוחזקת גדולה וכיום הוא קטן ביותר. זכר הלימוד בפעולה המוחזקת הוא לזכותה של הרשות המקומית או של האגון הציבורי. מאחר שרוב הפעולה היא מוחזקת קטן זכר הלימוד. אנחנו מקבלים מן האולפנים.

סעיף חמרי לימוד נכנס לשיעור אחר. כבר אמרתי שמורות הן הפועלות כחוגי המוסחה בעליהם דיברתי.

גב' פריץ וחבריה אחרים של הוועדה דיברו על ההיקף של הפעולה וגב' פריץ אלה את התקציב המצומצם מיכית על הצרכים קטנו. תשובתי היא: הצרכים גדולים הרבה יותר מכפי שהם מתקפים בתקציב.

ודא יאפשר להקים אולפנים נודדים נוספים. ודאי יאפשר לתת טיפונדיות לאנשים על-מנת ללמוד באולפנים, ואפילו טיפונדיות בבכוחם אפשר יהיה להוציא אנשים הקטורים בקשרי-מק ובחובות מופחה, לאולפנים. ודאי יאפשר היה להקים כתי-תרבות ולצייד אותם, להקים מספר גדול יותר של ספריות ובדומה לזה. אני איני מתכנן את התקציב של המדינה וזה לא בידי, ולא לי לחוות דעה בענין זה. אני פועל במציאות מכוונת, בתוך תקציב נתון, והלנותי את התקציב הזה להוצאות ויעילות הגדולה ביותר, כדי להוציא ממנו את המקסימום. אני מקווה שאני עושה זאת במידה לא רעה.

ענין הטיקות וטדרי|הפיקוח כבר נגעתי בו.

על האלה בנוגע להוצאת חוברות מנוקדות: עיקר הכוונה בשיעור הזה הוא ללוחות מצוירים. במידה שמדובר על חוברות מנוקדות, מדובר על עידוד הוצאת חוברות מנוקדות ולא על הוצאתן בר ותנו אנו. בתכניתנו להוציא חומר-קריאה לאותם החוגים יודעי עברית קלוה. אין חומר זה מבטיח הכנסה מרובה ונוכל להגשינו את הרעיון רק אם נתחייט למו' לייט לקנות ולקמן הספריה האלה בהנחה. מוט-כך אנחנו צריכים תקציב לצורך זה. חייבנו 5000 ל'י לצורך זה. כמות זה יהיה נוסף ללוחות המצוירים ולמונחים וכו'. הכוונה ללוחות לצרכי למידה.

אני חושב שכבר עניתי לאלות הגב' נצר בענין הנאה מטעורי "קול ישראל".

בענין הקורס המטויט בעבודתנו: אנחנו עובדים לטו תכנית לימודים. אשר לשיעור הלימוד: יי אולפן בוקר, אולפן ערב ואולפנים ערב. גובה זכר הלימוד הוא בהתאם לחוזר של המנהל הכללי, וצרפתי אותו לטרנסוקול. זכר-הלימוד הנקבע הוא - באולפנים 8 ל'י לחוד; באולפנים עממיים 5 ל'י; באולפנים 3 ל'י ובאולפנים פטמיים 1,500 ל'י לחוד. לש ליט ולמחוסרי-עבודה ודומה לזה - לאנשים מעברות ויחזבי עולים - הנחה ל 50%.

התעריף הזה מחייב את הרשויות המקומיות ואת הארגונים הציבוריים. אנחנו עומדים להעלות כמ'ה את התעריף הזה הכול מינת הכיסים החדשים. יינה אולפנים עם כלכלה, אבל זה ענין לחוד. החיוב הוא עם המוכנות היהודית. אנחנו נותנים את התורה והם את הקמח. הם מקבלים שמינו באולפן רגיל 50 ל'י לחוד. מכוס זה כולל את זכר הלימוד ואת ההוצאות לפעולות תרבותיות רגילות.

מר יקד:

מה הם ההדיות של "חלם"? "חלם" עושה פעולה נאה. הוא מביא את המלה העברית למעברות וליוזבי עוליה. ההדיות יאני יודע עליהם הם טובים. יש מקום לעידוד ולצורה להקה מיוחדת יתאיים את החומר הלשוני לרמת ידיעותיהם של בעלי ידיעות קלויות בעברית, ידיברתי עליהם רבות היום. "חלם" מתחיל לטפל במקצת בדרך זו.

אנחנו מעודדים קבוצות של מתנדבים. כך אנחנו מעודדים את הפעולה של קבוצת מימון בירושלים. לפי העתונות יוצא כאילו חלקנו בעניין זה מועט. ולא היא. (ד. נצר): זהו גם הרוח (לנו). חלקנו מתבטא בתן המקום - זה אינו עולה לנו כסף - כתחלום לחורן, כתחלום למורה-מדריך - 10 שעות שבוע. מימון עצמו עובד בהתנדבות. אנחנו נותנים מורה-מדריך את המתנדבים ולו משלמים 10 ל"י ליוע. אנחנו מסתמנים במתן ריהוט וציוד מדי פעם בפעם.

מאחר שאני רואה שחברי ועדה זו ביקרו במקום, אולי תרבו לי לומר מלים אחדות בעניין זה. אני, וחברי למקצוע, אינם מעריכים ביותר פעולה זו מבחינה מקצועית. אנחנו מעריכים אותה מבחינה מוסרית. יש ערך מוסרי רב לעובדה שבאים מורים מתנדבים וטאנטיס מתוך המעברה נפגשים באנשים אחרים מורים בדרגה, עם מימון וחבריו. יש ערך מוסרי רב לדבר הזה. מבחינה מקצועית אינו אנחנו מאמינים בדרך טבה אנשים לומדים לפי יוטת החדר בקבוצות של 1, 2, 3 אנשים בצותא. ואין הלימוד בצותא, אלא בצותא מבחינה טכנית עם הפרעה הדדית, חוך התחלפות של מורים במשך ימי השבוע, חוך חוסר טיסחיות למרות ההדרכה של המורה-המדריך לנו בהוראה.

אנחנו הצענו למימון להכניס היקונים ביישם עבודתו בכיוון זה של דרישה מן המורים המתנדבים שיחקרו לימים מסוימים, שבמשך חודשיים יבואו פעמיים בליוע למקום, ולא פעם ביוע, כדי לתקן עצמותם בהוראה הקבוצות. שנית, ייקלט קבוצות יותר גדולות של לומדים, בנות 5 איש, כדי ליועל את העניין הזה. ודלירית, לקיים חוגי מחסה על-ידי ביקור במשפחות.

בתנאים הקיימים התנדבות הזאת עולה ביוקר. (ד. נצר): האם עשר העות של המדריך לא היו יותר יעילות, אילו לימד אותם באופן יחיד? 50 מחלמדים לומדים אצל 25 מורים. המורים האלה נוסעים - ויש לעתים גם במונית. מוסקע כאן כוח-אדם ללא תועלת מספיקה. אנחנו ממשיכים בתמיכה בעניין זה ובעידודו מפני אנחנו מעריכים את העובדה המוסרית של פעולה זו, ואנחנו רואים לפנינו מרוגע לדבר אחד, שאינו מוכר לקלוט רעיוניהם והצעותיהם של אחרים והוא מוגל לפעול רק בדרך-אלו. אנחנו מנחמים לו לפעול בדרך-הוא אף-על-פי שאיננו רואים את הדרך הזו כיעילה מבחינה מקצועית. אנחנו מתכוונים להקים גופים, יהיו אגודות-תרבות לפי החוק האוטומואני. הצענו למימון להקים אגודות-תרבות כזו. הוא נעתר לנו והודיע שהוא ילך בדרך זו. נדמה לנו שאגודות כאלו של מתנדבים אנחנו חייבים לעודד.

מוספים לטבת, הן מסיבות שנת המתקיימות בשעות חונות של טבת, לפני הוצהרים ואחר-הצהרים. הן כוללות בדרך-כלל סקירה בענייני-דיומא והרצאה בענייני טפרות, תרבות וקריאה ויירה בציבור או מקרא.

ולבטוף אגע בכמה דברים שלא נגעתי בהם ואחר-כך אפר על המבצע להנחלת הלשון.

אנחנו מקיימים כיתות מסורה במיתוף-פעולה עם המנה הראשי של המנטרה. לומדים בכיתות אלו 2000 איש, שלפי פקודת המנטרה חייבים ללמוד, אחרת הם צפויים לפיטורין. כל הנוטרים נכחנו, מוינו לכיתות והם לומדים באמצעות הרצאות המקומיות והארגונים הציבוריים. אותה פעולה אנחנו מעבירים עכשו ביחס לטוהרים. הטעולה בין עובדי המדינה במיתוף עם נציבות מנגנון המדינה קלוטה במידה מסוימת מכיוון שכלל הצמצום, נציבי הסיירות אינם יכולים להיות מעילים. והיה כדאי למצוא דרך לחייב את עובדי המדינה להשתלם בטפה.

מר שקד:

עלי לומר עוד אנחנו ואמינו ליצור גרעין
של מורים אשר רואים את ייעולם בכך שפרנסתם העיקרית היא על
הוראה למבוגרים. מטרת החינוך והתרבות חותר להסכם מתקבל על הדעת
עם המתדרות המורית - ודומה להסכם זה יבוצע בקרוב - יתן מעמד
למורים ויבטיח זכותם.

ולבסוף מבצע הנחלת הליון. הר החינוך

והתרבות יזם מבצע להנחלת הליון, ידיעת דעת ותרבות ישראל וידיעת
הארץ. לפי ההצעה צריך המבצע הזה להיות מוצע לפעולה ביום העצמאות
הזה ועד לסוף שנת הלימודים הבאה. אם העניין ייתנה קצת, תתחיל הפעולה
בראיות שנת הלימודים תימך שנה ילימה. בכוונת המר להקים ועד
ארצי לצורך זה, ולהסיל את הביצוע - בניגוד לעקרון של חבר מעילי
הליון - על הרשויות המקומיות והארגונים הציבוריים הקיימים. כל מוסד
ממילתי וכל מוסד אחר יקרא להנחיל את הליון בשנת המבצע לחברים ולעובדים.

אנחנו מתכננים את הפעולה בשלוש דרכים:

בכיתות יגרות, על-פי התקציב הרגיל. בקבוצות מורים מגויימים,
כמידת-האפשר על-פי חוק היריות הלאומי ובתחומי הירות המילואים, בעיקר
במעברות וביוזבי העולים. כן ייאמץ הצבא מעברות הקורות למתנות
צבא. וכליית בקבוצות ובחוגי מפחה על-ידי מורים מתנדבים, בעיקר
בערים ובמועצות ובכפרות. המר מאמין - ואתו אנחנו - שיזמם חוגים
כארץ שיענו לקריאת התנדבות מאחר שהם מצפים למחזור מסהר.

ישנה תכנית בענין ארגון ההתנדבות

על-ידי הועדים של הרשויות המקומיות וכו', ועל-ידי הגדלת בית-הספר
היסודי והרחבת היסוד האולפן הנודד. בקשר עם זה אנחנו נוציא ספר
לימודי-ליכלול 50 עור - 1000 מלות יסוד. (היו"ר ג. פרסיץ: כאן
חלומי של ז'בוטינסקי, אשר לפני 25 שנה כתב על עברית בייסית בנויה
ומבוססת על 600 מלים.)

לפי התכנית, העתונות הלועזית והעברית,

ו"קול ישראל" יתנו יוני-יוני את הסעור היומי, את החדשות העיקריות
ואת ההודעות בעניני המבצע ואף יעורי הדרכה למורים מתנדבים והוראות
אחרות הכרוכות בפעולה.

אנחנו, לפי בקשת המר, הצענו גם תקציב

מיוחד לענין המבצע, אינו מתבטא בסכום גדול - ב-146,000 ל"י בלבד -
יתכליתו לצורך ציוד נוסף את הכיתות של הלומדים, לכלכל במקצת את
הוצאות התחבורה ואת הכירות המורית והדרכתם. אותן 10,000 ל"י הנמצאות
בתקציב הרגיל לצורך הסברה בענין המבצע להנחלת הליון מיועדים לפרסום,
לתעמולה ולהדפסות בקשר להקמת תנועה ציבורית מיוחדת של מבצע הנחלת הליון.

אני חפצה להודות למר שקד על הסברתו

היו"ר ג. פרסיץ:

וביחוד אני חפצה להודות למדור הזה

בעד התעמקותו בבטיחה וחימום דרכים חדשות ואף הליכה בהן. אנחנו כולנו
רואים התקדמות גדולה בענין זה.

הישיבה נועלה בשעה 11.15.